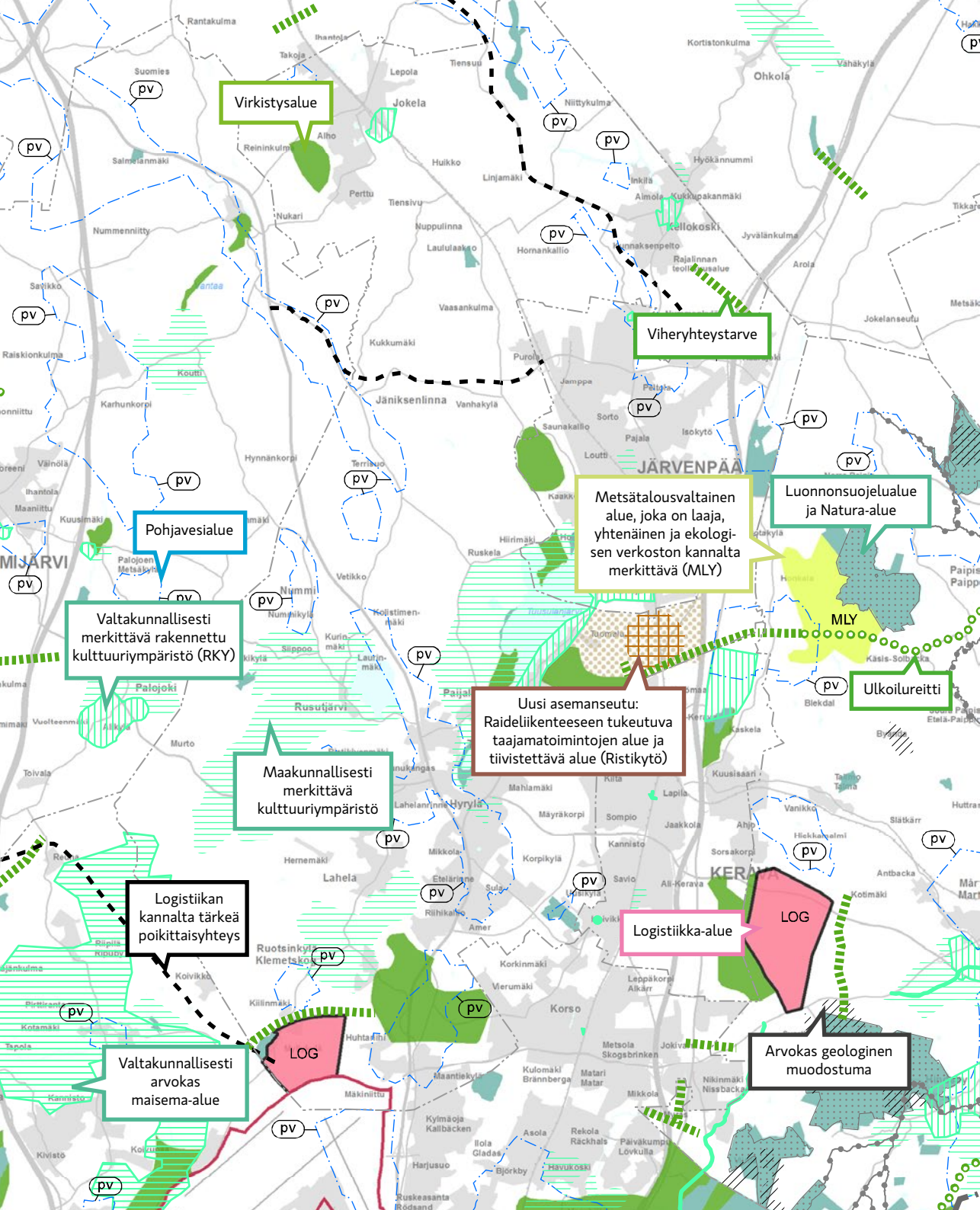

MAAKUNTA-
KAAVA

UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVA

Kaavaehdotus 2016

Virkistysalue

Viheryhteystarve

Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisten verkoston kannalta merkittävä (MLY)

Luonnonsuojelualue ja Natura-alue

Pohjavesialue

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)

Uusi asemansuhteita: Raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue ja tiivistettävä alue (Ristikyötö)

Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Ulkouluuretti

Logistiikan kannalta tärkeä poikittaisyhteys

Logistiikka-alue

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Arvokas geologinen muodostuma

NELJÄS VAIHEMAAKUNTAKAAVA PÄHKINÄNKUORESSA

Uudenmaan neljännen vaihemaakuntakaavan tavoitteena on kilpailukykyinen ja hyvinvoiva Uusimaa. Aikatähtäin on vuodessa 2040.

Kaava laaditaan koko maakunnan 26 kunnan alueelle, lukuun ottamatta Östersundomin aluetta. Kaavan valmistelu vie kokonaisuudessaan aikaa nelisen vuotta.

Kaava täydentää ja tarkentaa Uudellamaalla voimassaolevia maakuntakaavoja valittujen teemojen sekä muiden ajankohtaisten aiheiden osalta.

Suunnittelun tavoitteena on

- pyrkiä entistä strategisempaan kaavaan, jossa ratkaistaan suuret yhteiset kehittämissinjit
- hyödyntää Uusimaa-ohjelmaa keskeisenä lähtökohtana
- jatkaa kaavamerkintöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista
- selkeyttää kaavamääräysten tulkintaa
- edistää kaavaa toteuttamisohjelman, seurantajärjestelmän ja viranomaistyön kautta

KAAVAN TEEMAT

Elinkeinot ja
innovaatiotoiminta

Logistiikka

Tuulivoima

Viherrakenne

Kulttuuriympäristöt

MUUT AJANKOHTAISET AIHEET:

Malmin lentokenttä

Pääradan asemanseudut Palopuro ja Ristikytö

SEURAA JA OSALLISTU

Toivotamme sinut tervetulleeksi vaikuttamaan neljännen vaihemaakuntakaavan valmisteluun. Laaja sidosryhmätyö ja osallistuminen pohjustavat hyvää lopputulosta.

Kaavan vuorovaikutuksen kautta kaikkien halukkaiden on mahdollista osallistua keskusteluun kaavan sisällöistä, vaikutuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä.

Osallisilla on mahdollisuus antaa palautetta kaavatyön eri vaiheissa muun muassa lakisääteisten nähtävilläolojen aikana. Myös viranomaisilta pyydetään lausuntoja kaavasta nähtävilläoloaikojen yhteydessä.

Vapaamuotoista palautetta on mahdollista antaa koko kaavaprosessin ajan.

Paras tapa antaa palautetta on lähettää se sähköpostitse osoitteeseen toimisto@uudenmaanliitto.fi. Palautetta voi antaa myös karttapalvelussamme osoitteessa kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat.

Kaavaehdotus on julkisesti nähtävillä syksyllä 2016 Uudenmaan kunnissa ja Uudenmaan liiton toimistolla sekä verkkosivuillamme osoitteessa www.uudenmaanliitto.fi/neloskaava.

Lisätietoja:

Ilona Mansikka, kaavoituspäällikkö
puh. 040 524 9186, ilona.mansikka@uudenmaanliitto.fi

Merja Vikman-Kanerva, aluesuunnittelujohtaja
puh. 040 638 6669, merja.vikman-kanerva@uudenmaanliitto.fi

Neljännän vaihemaakunta- kaavan aikataulu

Käynnistys syksy 2013–talvi 2014

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) nähtävillä

> **MAHDOLLISUUS ANTAA PALAUTETTA SUUNNITELMASTA**

Valmistelu kevät 2014–talvi 2015

- Kaavaluonnos nähtävillä alkuvuonna 2015

> **MAHDOLLISUUS ANTAA PALAUTETTA KAAVALUONNOKSESTA**

Ehdotus 2015–2016

- Kaavaehdotus lausunnoilla alkuvuonna 2016 ja nähtävillä syksyllä 2016

> **MAHDOLLISUUS ANTAA PALAUTETTA KAAVAEHDOTUKSESTA**

Hyväksyminen 2017

- Kaava hyväksytään maakuntahallituksessa ja maakuntavaltuustossa

Seuranta ja toteutus

- Uudenmaan liitto seuraa ja edistää kaavan toteutumista

ELINKEINOT JA INNOVAATIOTOIMINTA

Elinkeinoitoiminnoilla tarkoitetaan elinkeinojen, työpaikkojen ja yritysten muodostamaan kokonaisuutta. Tarkastelussa ovat mukana sekä yksityiset että julkiset työpaikat.

Neljännessä vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu aiempia maakuntakaavoja tarkemmin elinkeinojen toimintaedellytyksiä Uudellamaalla. Lisäksi on selvitetty, mitä mahdollisuuksia kaava tarjoaa innovaatio toiminnan edistämiseen. Teema kytkeytyy tiiviisti muihin kaavan teemoihin, erityisesti logistiikkaan.

Suunnittelua ohjaavat periaatteet

- Kehitetään kaavaa sellaiseksi, että sillä voidaan reagoida tulevaisuuden elinkeinorakenteen muutoksiin ja sen mukanaan tuomiin elinkeinotoimintojen tarpeisiin.
- Tunnistetaan maakunnallisesti merkittävät innovaatiokeskittymät ja arvioidaan nykyisten maakuntakaavojen mahdollisuudet tukea niiden kehittämisedellytyksiä.
- Tarkistetaan tarvittaessa kaupan palveluverkkoa ottaen huomioon loma- ja kakkosasumisen sekä matkailun vaikutukset laadittavan selvityksen pohjalta.
- Tunnistetaan matkailun ja vapaa-ajan palveluiden maakunnallisesti merkittävät alueet sekä selvitetään maakuntakaavoituksen keinoja edistää nykyisten ja uusien alueiden kehittämistä.

Vahvistetut kaavat tukevat elinkeinoja

Selvitysten perusteella jo vahvistetut maakuntakaavat tukevat elinkeino- ja innovaatio-toimintojen edistämistä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi saavutettavuutta, riittävää asuntotuotantoa, hyvää elinympäristöä sekä monipuolisia keskusta-alueita.

Kaavaehdotukseen ei siis tule varsinaisia elinkeinoihin ja innovaatioihin liittyviä uusia merkintöjä.

Uutta kaavassa elinkeinoihin liittyen:

- Kaavan logistiikka-alueet luovat myös tuotantotoiminnalle ja työpaikoille hyviä sijoittumismahdollisuuksia.
- Kaavamääräyksiä muokataan tukemaan entistä paremmin matkailua pääkaupunkiseudun rannikko- ja saaristovyöhykkeellä.
- Teollisuusalueiden suunnitelmääräystä täydennetään ympäristöarvoihin liittyen.

LOGISTIIKKA

Logistiikalla tarkoitetaan tavara-liikenteen virtoja ja solmupisteitä eli lentokenttiä, satamia ja logistiikka-alueita sekä niitä yhdistäviä maa- ja meriliikenteen yhteyksiä.

Neljännellä vaihemaakuntakaavalla tavoitellaan kansainvälisesti kilpailukykyistä logistiikkaverkostoa, joka tukeutuu pääosin nykyiseen liikennejärjestelmään. Logistiikka on paitsi Uudellemaalle merkittävä toimiala, myös tärkeä edellytys elinkeinoelämän toimivuudelle.

Suunnittelua ohjaavat periaatteet

- Esitetään ratkaisut maakunnallisesti merkittävästä satama- ja logistiikka-alueverkostosta.
- Arvioidaan nykyisten maakuntakaavojen riittävyys Helsinki-Vantaan lentokenttäalueen ja sen ympäristön kehittämisessä.
- Selvitetään ja osoitetaan logistiikan kannalta keskeisimmät uudet yhteydet, joilla pyritään ohjaamaan raskasta liikennettä pois tiiviisti asutuilta alueilta ja parantamaan maakunnan logistista kilpailukykyä.
- Osoitetaan logistiikka-alueet siten, että ne edistävät nykyistä suurempien keskittymien muodostumista ja muiden tuotantomintojen sijoittumista niiden yhteyteen ympäristön reunaehdot huomioon ottaen.

Kaavaehdotus piirtää kartalle tavaraliikenteen virrat ja solmukohdat

Uudenmaan kansainvälinen asema on logistiikan kannalta hyvä. Toimiva rajanylitys ja hyvät maaliikenneyhteydet tekevät reitin Euroopasta Venäjälle sujuvaksi, ja Helsinki-Vantaan lentoasemalta on erinomaiset yhteydet Kaukoitään.

Kaavaehdotuksessa osoitetaan tärkeimmät logistiikkakeskukset ja niihin kytkeytyvien toimintojen alueet omalla merkinnällä.

Näiden lisäksi logistiikkaa voi sijoittua jo aiemmissa maakuntakaavoissa osoitetuille taajama- ja työpaikka-alueille.

Kaavassa määritellään myös maakunnallisesti merkittävät satamat ja niihin johtavat laivaväylät sekä osoitetaan kolme uutta logistista poikittaisyhteyttä Keski-Uudellemaalle. Lisäksi varaudutaan mahdolliseen tunneliin Helsingin ja Tallinnan välillä.

TUULIVOIMA

Maakunnallisella tuulivoima-alueella tarkoitetaan kymmenen tai useamman tuulivoimalan kokonaisuutta. Tätä pienempiä tuulivoima-alueita voidaan kaavoittaa paikallisesti kuntakaavoituksessa.

Neljännän vaihemaakuntakaavan avulla edistetään ja ohjataan tuulivoimarakentamista Uudellamaalla. Määrittelemme tuulivoimalle soveltuvat maakunnallisesti merkittävät alueet sovittaen ne muuhun alueiden käyttöön.

Suunnittelua ohjaavat periaatteet

- Valitaan alueet tuulivoimaselvitysten perusteella. Selvityksissä on käsitelty tuulivoiman suhdetta ympäristöön, luonnonarvoihin, arvokkaisiin maisema-alueisiin, asukkaisiin ja turvallisuuteen.
- Osoitetaan myös tuulivoima-alueet, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista lähitulevaisuudessa teknisistä tai muista syistä johtuen.
- Maakunnallisen ja seudullisen tuulivoima-alueen alaraja on kymmenen tuulivoimalaa.
- Pyritään mahdollistamaan myös paikallisen tuulivoiman suunnittelu.

Kaavaehdotus osoittaa uusia alueita tuulivoimalle

Uudenmaan laajojen merialueiden ja pitkän rannikon ansiosta olosuhteet ovat suotuisat tuulivoimalle. Haasteita tuovat luonto- ja kulttuuriarvot sekä laajalle levinnyt asutus. Merialueilla on huomioitava myös liikenne- ja meriväylät sekä puolustusvoimien toiminta.

Kansallisia ja kansainvälisiä ilmastotavoitteita silmälläpitäen kaavaehdotuksessa osoitetaan uusia maakunnallisesti merkittäviä tuulivoima-alueita.

Merelle sijoittuvat alueet sijaitsevat Raaseporin, Inkoon ja Porvoon edustalla. Maalle merkityt alueet sijaitsevat Loviisassa ja Lapinjärvellä.

Alueiden valinnassa on huomioitu maisema-, melu- ja luontoseikkojen lisäksi vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä ihmisten elinympäristöön. Teknitaloudellisilla vertailuilla on kartoitettu olemassa olevaa infrastruktuuria eli teitä, sähköjohtoja ja jakeluverkostoa.

VIHERRAKENNE

Viherrakenteella tarkoitetaan viheralueiden ja niiden välisten viheryhteyksien muodostamaa verkostoa, joka ulottuu sekä maaseudulle että kaupunkiympäristöihin. Tähän sisältyvät myös vesialueet eli sinirakenne.

Neljännessä vaihemaakuntakaavassa tarkastelemme viherrakennetta kokonaisuutena koko maakunnan alueella. Viherrakenne tuottaa ihmisille monia hyötyjä, kuten ravintoa, raaka-aineita ja virkistymistä. Näitä luonnon tuottamia hyötyjä kutsutaan ekosysteemipalveluiksi. Toimiva ja kattava viherrakenne tuottaa hyvinvointia ja kilpailukykyä.

Suunnittelua ohjaavat periaatteet

Parannetaan ekosysteemipalveluiden tarjontaa:

- Hyödynnetään maakunnan viherrakenteen erityispiirteet ja mahdollisuudet tarjota monimuotoisia, erilaisia toimintaympäristöjä. Tarkastellaan rannikkoa ja merialuetta yhtenä kokonaisuutena.
- Tuetaan viherrakenteen ja siihen kuuluvien alueiden monikäyttöä. Kehitetään kaavallista esittämistapaa ja ohjausta laajoille, useita ekosysteemipalveluja tuottaville viherrakenteen kokonaisuuksille.
- Osoitetaan uusimmat rajaukset vedenhankinnan kannalta tärkeille pohjavesialueille.

Turvataan luonnon monimuotoisuus:

- Osoitetaan vähintään maakunnallisesti merkittävät luonnonsuojelualueet ja otetaan huomioon valtion suojelutarkoituksiin hankkimat uudet alueet.
- Osoitetaan kansallispuistot luonnonsuojelualueina ja vahvistetaan niiden toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.
- Tarkastellaan ylimaakunnallisen ja maakunnallisen ekologisen verkoston kokonaisuutta sen turvaamiseksi ja osoitetaan riittävät alueet ja viheryhteydet.
- Täydennetään vähintään maakunnallisesti merkittäviin geologisiin muodostumiin tuuli- ja rantakerrostumat ja mahdolliset muut uudet kohteet.

Varmistetaan yhtenäinen, riittävä ja hyvin saavutettava virkistysalueverkosto:

- Osoitetaan vähintään maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet suhteessa väestön sijoittumiseen ja taajamarakenteeseen sekä korostetaan alueiden yhtenäisyyttä, hyvää saavutettavuutta ja alueiden välisiä yhteyksiä.
- Osoitetaan virkistysalueet ensisijaisesti valtion, kuntien ja virkistysalueyhdistyksen maille.
- Vahvistetaan kansallispuistojen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä virkistysalueverkoston osana.

Edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä:

- Edistetään maa- ja metsätalouselinkeinojen toimintaedellytyksiä pyrkimällä säilyttämään pelto- ja metsäalueiden eheys.
- Osoitetaan metsätalousvaltaisia alueita, jotka ovat laajoja, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä (MLY), mahdollisuuksien mukaan myös Itä-Uudenmaan alueelle.
- Tunnistetaan viherrakenteen mahdollisuudet matkailuelinkeinojen kehittämisessä.

Viherrakenteen hyödyt tuntuvat eri aluetasoilla. Esimerkiksi metsä tarjoaa lähellä asuville retkikohteita. Laajemmin katsoen se on myös elinympäristö monille eläimille, auttaa suojaamaan asuinalueita tulvilta ja sitoo hiiltä ilmakehästä auttaen ilmastonmuutoksen hillinnässä.

”

Kun luonto voi hyvin, ihminenkin voi hyvin.”

Viherrakenne neloskaavassa

Maakuntakaava on keskeinen viherrakenteen suunnitteluväline, sillä kaavassa voidaan käsitellä kuntarajat ylittävää verkostoa kokonaisuutena. Maakuntatasolla virkistysalueet, luonnonsuojelualueet ja laajat, yhtenäiset metsäalueet toimivat viherrakenteen ytiminä.

Erilaiset viheralueet tukevat ja täydentävät toisiaan, jolloin niiden tarjoamat tärkeät toiminnot ja palvelut säilyvät ja voivat kehittyä paremmin. Määrän ja laajuuden lisäksi myös viheralueiden laadulla on merkitystä. Monipuolisista ympäristöistä hyötyvät sekä ihmiset että luonto.

Kaavaehdotus esittelee koko maakunnan kattavan viherrakenteen

Kaavaratkaisun pohjana toimii vahvistettujen maakuntakaavojen viherrakenne, jota tarkistetaan uusimpien tietojen pohjalta:

- Täydennetään ja tarkistetaan maakunnallisia luontoarvoja.
- Tarkistetaan virkistysalueiden ajantasaisuus ja maakunnallisuuden raja.
- Yhtenäistetään ja tarkistetaan viheryhteystarvemerkinä koko kaava-alueelle.
- Päivitetään tärkeät pohjavesialueet ja arvokkaat geologiset muodostumat
- Yhtenäistetään metsätalousvaltaiset, ekologisesti merkittävät alueet (MLY) ja ulkoilureittimerkinä koko kaava-alueelle.

Kaavassa tuodaan esille myös tarve Helsingin seudun viherkehälle. Kehä tarkoittaa Sipoosta Porkkalaan ja saariston kautta takaisin ulottuvaa viheralueiden ja niiden yhteyksien verkostoa, johon kohdistuu suurin luontovirkistykseen kysyntä.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT

Kulttuuriympäristöillä tarkoitetaan rakennusperintöä ja maisema-alueita, kuten arvokkaita ruukkimiljöitä tai maaseudun rakennuskantaa ja niihin liittyvää viljelymaisemaa. Mukaan luetaan myös muinaisjäännökset.

Neljännessä vaihemaakuntakaavassa määritellään maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt yhdenmu-kaisin perustein koko Uudenmaan alueelle. Lisäksi haluamme lisätä ymmärrystä kulttuuriympäristöistä maakunnan identiteetti-, kilpailu- ja voimavaratekijöinä.

Suunnittelua ohjaavat periaatteet

- Käsitellään valtakunnallisesti arvokkaista kulttuuriympäristöistä uusimpien inventointien mukaiset tiedot.
- Osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt laadittujen selvitysten pohjalta.
- Avataan kaavaselostuksessa kaavamerkintöjen ja -määrausten tulkintaa siten, että alueiden erityis- ja ominaispiirteet ymmärretään paremmin, kulttuuriympäristöjen kehittämisedellytyksiä tuetaan ja huomioidaan vaihteleva ohjaustarve erilaisilla alueilla.
- Arvioidaan kulttuuriympäristöjen vaikutuksia elinkeinojen kehittämisessä.

Kaavaehdotus tuo yhtenäiset merkinnät kulttuuriympäristöille

Uudenmaan arvokas ja omaleimainen kulttuuriympäristö on alueen vetovoimatekijä, jota voidaan hyödyntää alueen markkinoinnissa ja matkailussa. Haasteita tuovat täydennysrakentamisen paineet voimakkaasti kehittyvillä alueilla. Erityisen tärkeää on turvata arvoympäristöjen kehittäminen niiden arvot säilyttäen.

Kaavaehdotuksessa osoitetaan

- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet valtioneuvoston päätöksen 1995 mukaisesti.
  - Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt *Missä maat on mainiommat* -selvityksen (2012) perusteella.
  - Kansalliset kaupunkipuistot.
  - Erillisillä liitekartoilla esitetään Unescon maailmanperintökohteet sekä muinaisjäännekohteet ja muut kulttuuriperintökohteet Museoviraston muinaisjäännekohteistokirjasta.
- Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt vuoden 2009 RKY-inventoinnin pohjalta.

MUUT KAAVAN AIHEET

Varsinaisten teemojen lisäksi neljännessä vaihemaakuntakaavassa käsitellään muita ajankohtaisia aiheita kuten Malmin lentokenttää sekä Pääradan uusia asemanseutuja, Ristikyötä ja Palopuroa.

Malmin lentokenttäalue

Malmin lentoaseman alueen merkitys Helsingille uutena kaupunginosana on erittäin tärkeä. Paikalle suunnitellaan uutta asuinalueita hyvien kulkuyhteyksien ja palvelujen äärelle.

Kaavaehdotuksessa Malmin lentokentän nykyinen merkintä kumotaan ja muutetaan taajama-alueeksi. Samalla kumotaan

lentoasemaan liittyvä lentomelualuemerkintä. Kulttuuriympäristöön liittyvä merkintä alueella säilyy.

Muutoksen perusteina ovat valtakunnallinen lentoliikennestrategia, rakennepoliittinen ohjelma sekä valtion ja kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus.

Palopuron ja Ristikydön asemanseudut Pääradan varrella

Hyvinkään Palopuron ja Tuusulan Ristikydön asemanseudut sijaitsevat kiinnostavilla paikoilla Pääradan varrella. Alueiden suunnittelu on seudun kannalta ajankohtaista ja tärkeää.

Kaavaehdotuksessa Palopuron ja Ristikydön asemanseudut osoitetaan raideliikenteeseen tukeutuviksi ja osin tiivistyviksi taajamatoimintojen alueiksi. Tavoitteena on ohjata kasvua nykyrakenteeseen tukeutuen siten, että yhdyskuntarakenne tiivistyy ja luoda edellytykset toimivalle joukkoliikenteelle.

MIKÄ ON MAAKUNTAKAAVA?

Maakuntakaava on kartalla esitetty pitkän aikavälin suunnitelma maakunnan yhdyskuntarakenteesta ja alueidenkäytöstä. Siinä sovitaan yhteen valtakunnalliset ja maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Yleispiirteisimpänä kaavana se on ohje kuntien kaavoitukselle ja muulle alueidenkäytön suunnittelulle. Perustana on maankäyttö- ja rakennuslaki.

Maakuntakaavat laaditaan maakunnan liitoissa ja ne hyväksyy maakuntavaltuusto. Hyväksyttävään kaava-aineistoon kuuluvat kaavakartta sekä kaavamerkinnot ja -määräykset. Selostuksessa perustellaan ja esitellään kaavan ratkaisuja.

Kaavat voivat olla kokonaiskaavoja, joissa on esitetty kaikki maankäyttömuodot tai vaihekaavoja, jotka täydentävät ja päivittävät kokonaiskaavoja valittujen teemojen osalta.

LUE LISÄÄ
NELJÄNNESTÄ
VAIHEMAAKUNTAKAAVASTA:
uudenmaanliitto.fi/neloskaava

MAAKUNTAKAAVAT
KARTTAPALVELUSSAMME:
kartta.uudenmaanliitto.fi

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Uudenmaan liitto on yksi Suomen maakunnan liitoista, kuntayhtymä, johon kuuluu 26 kuntaa.

Tärkeimmät tehtävämme ovat maakuntakaavoitus ja aluekehitystehtävät. Maakuntavaltuusto ja -hallitus vastaavat päätöksenteosta.

Uudellamaalla asuu lähes 1,6 miljoonaa ihmistä.

Uudenmaan liitto // Nylands förbund // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi